

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vanitas Vanitatum Consideratione Seria Evanescens

Bellegambe, François

Insulis, 1681

Consideratio VII. Studium veritatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51072)

CONSIDERATIO VII.

STVDIVM VERITATIS.

I. **N** Arraverunt mihi iniqui fabulationes: (*ex Septuaginta*, nugas pueriles, nugacitates, fabellas; *ex S. Augustino*, delectationes; *ex S. Prospero*, fabulas vanarum opinionum delectabiles; *ex S. Brunone*, vana verba, & inutilia de sæculari felicitate expetendâ) sed non ut lex tua, Domine. Omnia mandata tua veritas. Lex tua; & omnes viæ tuæ veritas. Principium verborum tuorum veritas. (a) Emitte igitur lucem tuam, & veritatem tuam; (b) ut sit lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. (c) Averte oculos meos ne videant vanitatem: in via tua vivifica me. (d) Salvum me fac Domine: quoniam diminutæ sunt veritates à filiis hominum. (e) Non est in ore eorum veritas: cor eorum va-

(a) Ps. 118. (b) Ps. 42. (c) Ps. 118.

(d) Ibid. (e) Ps. 11.

112 CONSIDERATIO VII:

num est. (f) Non est veritas, & non est scientia Dei in terra. (g) facta est veritas in oblivionem. (h) In circuitu impii ambulant: (i) Circuitus ipsorum est, ut circumeant, & non stent; in gyrum eant erroris, ubi iter est sine fine, ut scitè Augustinus. (k) Ideò vastitas & contritio in viis eorum. Viam pacis nescierunt, & non est iudicium in gressibus eorum. Semitæ eorum incurvatæ sunt eis: omnis qui calcatur in eis, ignorat pacem. (l) Justitiæ autem Domini rectæ, lætificantes corda. (m) Viæ ejus viæ pulchræ, & omnes semitæ illius pacificæ. (n) Collige te ergo, homo à circuitu erroris ad centrum veritatis. (o) Christus est veritas. (p) Ego sum, ait, via, & veritas, & vita. (q) Sine via, non itur; sine veritate, non cognoscitur; sine vitâ, non vivitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam sperare debes. Ego sum via inviolabilis; veritas infallibilis; vita

(f) Ps. 5. (g) Ose. 4. (h) Isa. 59. (i) Ps. 11.
 (k) In Ps. 139. (l) Isa. 59. (m) Ps. 18. [n]
 Prov. 3. (o) Guilielmus Abbas S. Theodorici in
 suis Meditat. (p) 1. Ioan. 5. (q) Ioan. 14.

STUDIUM VERITATIS 113

interminabilis. Ego sum via rectissima; veritas suprema; vita vera, vita beata, vita increata. Si manseris in via mea, cognosces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam. (r) Ita credo, ita spero, Domine, quia tu es Christus Filius Dei vivi. (s) Loquere igitur, Domine, quia audit servus tuus. (t) Servus tuus sum ego: da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua. Inclina cor meum in verba oris tui. (u) Dicebant olim filii Israël ad Moysem: Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur Dominus, ne fortè moriamur. (x) Non sic Domine, non sic oro, sed magis cum Samuele Propheta, humiliter ac desideranter obsecro: Loquere Domine, quia audit servus tuus. Non ergo loquatur mihi Moyse, sed tu Domine Deus meus, æterna Veritas, ne fortè moriar, & sine fructu efficiar, si fuero tantùm foris admonitus, & intus non accensus: ne sit mihi ad iudicium verbum auditum, & non factum; cognitum, nec ama-

(r) De imit. Chr. l. 3. c. 56. (s) Matth. 16.
 (t) 1. Reg. 3. (u) Ps. 118. (x) Exod. 20.

114 CONSIDERATIO VII.

tum; creditum, & non servatum.
 Loquere igitur Domine: verba enim
 vitæ æternæ habes. (y) Loquere mihi
 ad qualemcumque animæ meæ con-
 solationem, & ad totius vitæ emen-
 dationem, tibi autem ad laudem &
 gloriam, & perpetuum honorem. (z)
 Non quaro, Domine, cum Pilato, Quid
 est veritas? (aa) & exeo. Sed te au-
 dire volo, & (si pateris) cum Magdalena
 etiam sedens secus pedes tuos. (bb)
 Dixisti Domine: Omnis qui est ex ve-
 ritate, audit vocem meam. (cc) Es
 iterum: Qui ex Deo est, verba Dei
 audit: propterea vos non auditis,
 quia ex Deo non estis. (dd) Oves
 meæ vocem meam audiunt. (ee) Va-
 miserrimo mihi, si verba tua non audiam!
 Erravi, fatcor, sicut ovis quæ pe-
 riit. Sed bonus es tu: in bonitate
 tua doce me justificationes tuas. Viam
 veritatis elegi. Quære servum tuum,
 (ff) qui venisti quærere, & salvum
 facere quod perierat. (gg) Redemisti
 me Domine Deus veritatis. (hh) Il-

(y) Ioan. 6. (z) De imit. Chr. l. 3. c. 2. (aa)
 Ioan. 18. (bb) Luc. 10. (cc) Ioan. 18. (dd)
 Ioan. 8. (ee) Ioan. 10. [ff] Ps. 118. (gg) Luc. 19.
 [hh] Ps. 30.

STUDIUM VERITATIS. 115

lustra ergo, Domine, mentem meam,
ut te perfectè diligam: ut sic infor-
metur anima mea doctrinâ veritatis,
ut tecum, qui es amor & veritas,
in amore & veritate vivam per infini-
ta sæculorum sæcula. Amen. (ii)

II. Homo factus est ad imaginem
Dei, in eo quòd intelligit veritatem.
(a) Quare hominis finis est, perfectè
quærere veritatem. (b) Negotium
nostrum necessarium & summum esse
arbitror, magnopere quærere verita-
tem. (c) Cùm igitur beati esse cupiamus,
fieri id non potest, nisi inventâ ve-
ritate. (d) Errat autem quisquis pu-
tat veritatē se posse cognoscere, cùm ad-
huc nequiter vivat. (e) Neque Deus in
regnum suum est rapturus omnes, in
quibus invenerit aliquam veritatem,
sed in quibus invenerit veritati con-
gruam charitatem. (f) Vnde & Disci-
pulus quem diligebat J E S U S, qui &
recubuit in coena super pectus ejus, (g)
Filioli mei, inquit, non diligamus ver-

(ii) Idiota contempl. de amore diu. c. 26. fine.

(a) August. tr. 8. in ep. Ican. (b) Idem l. 1.
contra Acad. c. 3. (c) Ibid. l. 3. c. 1. (d) Ib. l.
1. c. 9. (e) Id. l. de Agon. Christ. c. 13. (f) Id.
l. de unico baptismo c. 7. (g) Ioan. 21.

116 CONSIDERATIO VII.

bo neque linguâ, sed opere & veritate. In hoc cognoscimus quoniam ex veritate fumus; (h) ambulantes in veritate, sicut mandatum accepimus à Patre. (i) Et Apostolus Paulus, Veritatem autem, ait, facientes in charitate, crescimus in illo per omnia, qui est caput Christus. (k) Ita fiat, Domine; serviam tibi in veritate & charitate. (l) O Veritas, Veritas per gloriam & majestatem faciei tuæ, ne abscondas eam à me, sed fulgura coruscationes ejus totas in me, ut in lumine ejus videam lumen, scilicet, quid facies mea sit ad tuam faciem; quid tua ad meam: utrum sicut est veritas in te Jesu, sic veritas sit in me, deponere me omnem secundum pristinam conversationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. (m) Quid est enim aliud Dei facies, quam ipsa, cui suspiramus, Veritas? (n) O æterna Veritas, & vera charitas, & chara æternitas! Tu es Deus meus; tibi sus-

(h) 1. Ioan. 3. (i) 2. Ioan. (k) Eph. 4. (l) 2. Ioan. (m) Guiliel. Abb. S. Theodorici in Medit. (n) August. l. 1. de Ordine c. 8.

STUDIUM VERITATIS. 117

piro die ac nocte. (o) Tu es veritas
super omnia præsidens. At ego vo-
lui tecum possidere mendacium. Ita-
que amisi te, quia non dignaris cum
mendacio possideri. (p) Væ, væ, qui-
bus gradibus deductus sum in pro-
funda inferni, quippe laborans &
æstuans inopiâ veri! (q) Ecce ille ser-
vus fugiens Dominum suum, & con-
secutus umbram. O putredo! ô mon-
strum vitæ, & mortis profunditas! (r)
Nunc ecce redeo æstuans & anhelans
ad fontem tuum. Nemo me prohi-
beat; hunc bibam, & tunc vivam.
Tu me alloquere, tu mihi sermoci-
nare; ô Veritas, lumen cordis mei!
non tenebræ meæ loquantur mihi. Cre-
didi libris tuis; & verba eorum ar-
cana valde. (s) Cognoscam te Do-
mine cognitor meus, cognoscam te
virtus animæ meæ. Da cor, quod
te cogitet; animum, qui te diligit;
mentem, quæ te recolat; intellectum,
qui te intelligat; rationem, quæ tibi
semper summo delectabili fortiter ad-
hæreat. Verbum Dei, recrea me.

(o) *Id. l. 7 confess. c. 10. [p] L. 10. confess. c. 41.*
(q) *L. 3. confess. c. 6. (r) L. 2. conf. c. 2.*
(s) *L. 12. conf. c. 10..*

118 CONSIDERATIO VII.

Lumen æternum, illustra super animam servi tui: ut te intelligat, cognoscat, & diligat. Ob hoc enim non te diligit Domine, si te non diligit, quia non te cognoscit: & te idè non cognoscit, quia non intelligit. Et idcirco non intelligit, quia lumen tuum non comprehendit, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. O lux mentis, ô lucens veritas! ô vera charitas! quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum. Venientem quidem, sed non diligentem: quia qui diligit mundum, inimicus Dei constituitur. Expelle tenebras desuper faciem abyssi mentis meæ: ut videat te intelligendo, ut cognoscat te comprehendendo, ut diligat te cognoscendo. Quisquis enim cognoscit te, diligit te, se obliviscitur, amat te plusquam se: relinquit se, & venit ad te, ut gaudeat de te. Hinc est ergo Domine, quòd non tantum diligo te, quantum debeo: quia non plenè cognosco te; sed quia parum cognosco, parum diligo: & quia parum diligo, parum in te gaudeo. (1) O Domine

(1) *Solil. c. 1.*

STUDIUM VERITATIS 119

Verbum, O Deus Verbum ! qui es lux, per quam facta est lux ; qui es via, veritas, & vita : in quo non sunt tenebræ, error, vanitas, neque mors. Lux, sine qua tenebræ ; via, sine qua error ; veritas, sine qua vanitas ; vita, sine qua mors. Dic verbum Domine, fiat lux, ut videam lucem, & vitem tenebras ; videam viam, & vitem invium ; videam veritatem, & vitem vanitatem ; videam vitam, & vitem mortem. (u) Serò cognovi te, Veritas antiqua ; serò te cognovi, Veritas æterna : tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoscebam te ; quia illuminari non poteram sine te, & non est lux extra te.

(x) O Veritas, Veritas ! quàm intimè etiam tunc medullæ animi mei suspirabant tibi ! Teipsam, te Veritas, esuriebam & sitiebam. (y) Gratias tibi ago, illuminator meus & liberator meus, quoniam illuminasti me, & cognovi te. (z) Sine tuâ luce, non est veritas : adest error, adest vanitas : non est discretio, adest confusio : adest ignorantia ; non est scien-

(u) Solil. c. 4. (x) Solil. c. 33. (y) L. 3. conf. c. 6. [z] Solil. c. 33.

120 CONSIDERATIO VII.

tia : adest cœcitas ; non est visio :
adest invium ; non est via : adest mors ;
non est vita. (*a*) Ubi inveni verita-
tem , inveni Deum meum , ipsam ve-
ritatem , quam ex quo didici , non
sum oblitus. Hæ sunt sanctæ delitiæ
meæ. (*bb*) Beata quippe vita est gau-
dium de veritate. Hoc est enim gau-
dium de te , qui veritas es , Deus il-
luminatio mea , salus faciei meæ , Deus
meus. (*cc*)

III. Potens es Domine , & veritas
tua in circuitu tuo , (*a*) canit Propheta
tuus , qui & *justum in te sperantem ista*
tuâ veritate veluti scuto circumdandum as-
firmat : Scuto circumdabit te veritas
ejus. (*b*) *Quæ verba doctè expendens*
Bellarminus : (*c*) Si , inquit , inter tam
varia mundi pericula , inter hastas &
gladios tutus incedere cupis , in om-
nibus actionibus & negotiis tuis , tam
in rebus prosperis , quàm in adversis ,
sume clypeum veritatis , consule litte-
ras Dei , non audias voces hominum
mendacium & adulatorum , qui di-
cunt malum bonum , & bonum ma-

(*1a*) *Solil. c. 3.* (*bb*) *L. 10. Conf. c. 24.* (*cc*) *Ibid. c. 23.*
(*a*) *Pf. 88.* (*b*) *Pf. 90.* (*c*) *Concione 5. in Pf. 90.*

STUDIUM VERITATIS. 128

lum ; amarum dulce , & dulce ama-
rum (Isa. 5.) : qui magni faciunt
res parvas , & res magnas contem-
nunt.... Hinc enim omnes nostri er-
rores nascuntur , quòd non justo pon-
dere res æstimamus.... Sume igitur
clypeum veritatis , consule librum Dei,
qui omni mendacio atque adulatione
vacat. Quid Scriptura , quid veritas
dicit ? Nullum esse malum valdè me-
tuendum , nisi peccatum & gehennam:
nullum esse bonum nimis appetendum,
nisi Deum & virtutes , &c. Isto veri-
tatis clypeo muniti prodierunt prodeuntque
hodie innumeri Christi pugiles , prompti
alacresque in arenam , adversus Dei , salutis
& Ecclesie hostes , certando intrepidi ,
clarique relatis de vanitate , de mendacio
victoriis. Isto scuto , ut alios omittam ,
circumdati erant seraphici Augustinus &
Franciscus , continenter animo , ore frequen-
tissimè , Veritati suspirantes , Noverim
te , Deus æterna Veritas , noverim
me ! Ex orantis & à terra cubitis a-
liquot elevati , ac splendoribus Sancto-
rum undequaque collucentis S. P. Ig-
natii ore , auditæ sunt hæ voces
cum singultu fusæ identidem : O Deus!

F

122 CONSIDERATIO VII.

O Domine ! si te homines noffent!
 Deus, amor cordis mei ! (d) omniaque
 ejus viri verè magni fecundùm nomen
 suum, maximi in salutem electorum
 Dei (ut de ipso B. Ignatio coram Cardi-
 nalibus pronuntiavit Gregorius xv., quod
 præstantissimo duci Josue adscribunt
 divina oracula Eccli. 46.) (e) omnia,
 inquam, ejus consilia eò tendebant, ut è
 mortalium animis abactâ vanitate, veritatis
 cognitionem & amorem instillaret foveretque.
 Docuit & ipsa æterna Veritas S. Cathari-
 nam Senensem sponsam sibi longè charissi-
 mam, Veritatis notitiam, quæ in Dei sui-
 que cognitione consistit, clypeum esse im-
 pervium adversùs omnia tela nequissimi.
 (f) Scisne, inquit Christus Virgini illi spe-
 Etabilis, scisne, filia, quæ tu es, &
 quis ego sum ? si hæc duo noveris,
 beata eris. Tu enim es illa, quæ non
 es: ego autem sum ille qui sũ. Si hæc no-
 titiam habueris in anima tua, nun-
 quam decipere te poterit inimicus,
 omnesque laqueos ejus evades: nun-
 quam consenties alicui rei contra man-
 data mea, omnemque gratiam, om-

[d] P. Nadasì An. dier. memor. 31. Julij. (e) P.
 Bartoli de vita S. Ignatii l. 4. n. 14. (f) Eph. 6.

STUDIUM VERITATIS. 123

nemque veritatem, omnemque charitatem absque difficultate acquires. (g)

Quare merito infert alicubi (h) Augustinus,

Hæc est ergo tota scientia magna hominis, scire quia ipse per se nihil est, & quoniam quidquid est, à Deo est, & propter Deum est. Et B. Laurentius Justinianus dicere solitus erat, Veram hominis scientiam esse, scire hæc duo, scilicet Deum esse omnia, & se nihil.

(i) Scientiæ isti & veritatis acquisitioni studere insignes illi viri, qui erudiendo orbem Christiano quâ voce, quâ calamo fulserunt, ut adhuc monui consideratione præcedenti

(k) eamque in rem lumen à prima æternâque Veritate poscebant & impetrabant frequentâ oratione. Quo in genere præclarum est S.

Francisci monitum, datis ad celeberrimum doctrinæ & sanctitatis Antonium (cui postea Patavini cognomen additum est) litteris, quibus patiebatur illum inter suos docere Theologiam. Placet mihi, quòd sanctæ

Theologiæ litteras Fratribus interpretis, ita tamen, ut neque in te, neque in ceteris (quod vehementer cupio) extinguatur sanctæ orationis

F ij

(g) Vita S. Cathar. Sen. n. 92. apud Henschen. 30.

Apr. (h) in ps. 70. (i) Vita cap. 9. (k) pun. 3.

124 CONSIDERATIO VII.

Spiritus juxta regulam, quam profite-
 temur. ^(l) Memorabile est, quod de Francisco
 Suarez maximi illo nominis Theologo refer-
 tur. ^(m) Studium orationis frequen-
 tissimum in eo extitit, & flagrantis-
 simum, quod nullus unquam littera-
 rum, aut aliorum negotiorum tumul-
 tus interturbaret, ejus unius horarum
 omnium in suas cujusque curas parti-
 tionis beneficio, quam ipse matrem
 spiritus vocabat. Præter Deum suum
 (ita loquebatur) suosque libros, suum
 prætereà agnoscebat nihil. Ceterum
 affirmabat interdum, si è duabus alte-
 ra necessitas imponeretur, vel solitam
 ritu Societatis orandi horam, vel quæ-
 sitam tot annorum labore scientiam
 amittendi, æquiori laturum animo hu-
 jus quàm illius jacturam. Addebat
 semihoram manè penso precationis ali-
 orum, & vespere horam integram;
 interdiu si quis incidisset nodus in stu-
 diis, confugium habebat orationis ad
 Deum, pro ejus explicatione: quæ si
 esset abstrusior, Deiparam quoque Vir-
 ginem consulebat. Fuit cum altissi-

(l) Wading. Ann. Minor. an. Chr. 1222, n. 331.
 (m) Alegambe Biblioth. Script. Societ.

mâ sublimium rerum in speculatione defixus, nullo excitantium strepitu ad se revocari posset. Fuit cum duos ab humo cubitos sublimis, splendissimos lucis radios à Christi pendentis effigie in se vibratos, toto vultu ac pectore exciperet. *Hinc doctrinæ soliditas; altissima, cum summâ doctrinâ, sui infra omnes demissio, Deiq; amor ferventissimus; actus prævi ad beatificam illam, quâ in cælis revelatam in se Veritatem possidebimus, cognitionem; præ quâ verè dixit S. Bernardus in egressu animæ apparens Guilielmo de monte Pessulano: Nulla hîc scientia, nulla veri cognitio: sursum scientiæ plenitudo, sursum vera notitia veritatis. (n) Nimirû Cùm apparuerit, similes ei erimus: (o) Scilicet (addit S. Thomas) (p) omnia scientes, sicut qui haberet librum, ubi esset tota scientia, non quæreret nisi ut sciret illum librum; sic & nos non oportet amplius quærere nisi Christum. Christus enim est veritas; (q) in eo gratia omnis viæ & veritatis, omnis spes vitæ*

F iij

[n] *Vite l. 5. c. 3.* (o) *1. Ioan. 3.* (p) *lect. 2. in Coloss. 2.* (q) *1. Ioan. 5.*

226 CONSIDERATIO VII.

& virtutis. (r) Rectè ergo Christianus quispianam cecinit :

Qui Christum nescit , fat. scit si cetera nescit :

Qui Christum nescit , nil scit si cetera nescit. (s)

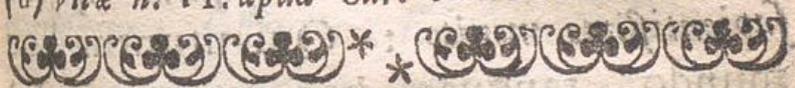
Ad illam noritiam studium tuum unicè confer , studiose Lector , reipsum incusans atque incitans cum S. Dorotheo , (t) si forte segnior sis in illa adipiscenda , quàm in scientiis etiam profanis : Si tantus labor , tantusque fervor fuit tibi in adipiscenda eloquentia (& scientia humana) quantò major tibi nunc adhibenda est cura , ut veras virtutes (& veram sapientiam) acquirere valeas. Qua quidem cogitatione valdè animatum se scribit idem Dorotheus : Et hac re non modicas vires accepi. Eadem & tu cogitatione haud parum proficies in veritatis cognitione , & juxta illam conformatione vite , operaq; complebis , quod didiceris , cum S. Edmundo , qui cum adhuc Theologiæ operam daret , libros quos habebat , omnes distraxit : pretiumque in studiosos inopes Parisiis erogavit. Mirantibus ce-

(r) Eccli. 24. (s) apud Corn. à Lapide in 13. sap. v. 1. (t) doctrin. 10. vid. Rodrig. p. 1. tr. 1. c. 15.

STUDIUM VERITATIS. 127

teris, cur præter omnium morem, codices necessarios venderet, uni ex iis causam sciscitanti, & stultitiam objicienti, respondit: Quò plura novimus, eò plura facere debemus. Ego verò hos codices distrahens, parum feci, minusque quàm debui. (u)

(u) *Vita n. 11. apud Sur. 16. Novemb.*

CONSIDERATIO VIII.

MVNDI VANITAS.

UNiverſa vanitas (ſive, univerſitas vanitatis) omnis homo vivens. (a) Etenim in imagine (ſeu, ex vi vocis hebraeae, in umbra, hoc eſt, inſtar umbrae, & cum ambris, quas amat) pertranſit homo: ſed & fruſtra conturbatur, (b) pro rebus temporariis & tranſitoriis hujus mundi, quibus nullâ duratione, nullâ ſtabilitate frui poſſit. (c) Præterit enim figura hujus mundi, (d) ait Apoſtolus; oſtendens quòd humanorum quodlibet in figurâ tantum, & velut

F iiij

(a) *Pſ. 38.* [b] *Ibid.* (c) *Titelman. ibi.* (d) *1. Cor. 7.*